

Régészek és az érdekvédelem A Magyar Régész Szövetség

82

„Megmentett örökség” kiállítás 2012-ben a Parlamentben

A Határtalan Régészet (HR) V. Szabó Gáborral (VSZG), a Magyar Régész Szövetség (MRSZ) elnökével és Zatykó Csillával (ZCS), a Szövetség alelnökével beszélgetett az érdekvédelmi szervezetről, legfőbb célkitűzéseiről és tevékenységéről.

HR: *Mit kell tudnunk a Magyar Régész Szövetségről? Hogyan mutatná be a szervezetet?*

ZCS: A Magyar Régész Szövetség Belényesi Károly és Virágos Gábor kezdeményezésére, Jankovich-Bésán Dénes elnökségével alakult meg 2005-ben a magyarországi régészek és régészet érdekvédelmi szervezeteként. A Szövetség mára mintegy 370 kollégánk képviselőjét látja el. Az alapítók egyik célja egy régészkamara létrehozása volt, de ezen túl egységes szakmai normatívák, protokollok kidolgozását, információs fórumok, valamint a régészhivatás és a régészeti tevékenység társadalmi elismertségének növelését is feladatukként jelölték meg.

HR: *Mit sikerült megvalósítania a Szövetségnek a 13 éve megjelölt célok közül?*

VSZG: A 2005 és 2011 között Jankovich-Bésán Dénes vezetésével működő Szövetség a régészszakma meghatározó érdekvédelmi képviselőjévé vált. Ebben az elnökségi ciklusban szervezetünk számos szakmai, illetve a széles nyilvánosság érdeklődésére is számot tartó kiadvány megjelentetésében vállalt szerepet. Ide sorolható például az úgynevezett „Régészeti normatíva” kidolgozása is, amelynek keretében elsőként határolták körül a régészeti dokumentációk készítésének követelményeit, vagy a „Régészeti kézikönyv”, amelynek szerzőgárdája részletesen bemutatta és leírta azokat a módszereket,

amelyekkel a szakmánk dolgozik. Ezek a kiadványok ma is bárki számára hozzáférhetők az MRSZ honlapján.

A 2012 és 2017 között Lassányi Gábor vezetésével tovább működő Szövetség számos ponton megváltozott a korábbi időszakhoz képest. Ekkortól a régészszakmát több negatív változás érintette: átalakult az addig jól működő örökségvédelmi rendszer, szinte félévenként módosult a szakmánkat övező jogszabályi háttér, és mindezek mellett támadások érték a magyarországi régészet képviselőit a politika részéről. Mindezen problémákra az MRSZ vezetősége úgy próbált meg reagálni, hogy 2011-től a kulturális örökségvédelmi törvényt érintő változtatásai kapcsán számos javaslatot, szakmai véleményt fogalmazott meg, valamint megpróbált karakteresebben jelen lenni a sajtóban is véleményével. Mindezzel párhuzamosan a Szövetség a régészet népszerűsítése érdekében „Megmentett Örökség” címen országos vándorkiállítást rendezett a nagyberuházásokhoz kapcsolódó feltárások jelentősebb felfedezéseiből, 2013-ban pedig életre hívta, majd azóta évenként megrendezte, illetve megrendezi a „Régészet Napja” elnevezésű országos rendezvényt.

HR: *Bemutatná nekünk a „Régészet Napja” kezdeményezést? Idén milyen helyszíneken, milyen programokat látott a közönség?*

ZCS: Ezzel a rendezvénnyel az MRSZ elsődleges célja az volt, hogy egy olyan országos programot hozzon létre, amely egy napra a régészet tudományára és annak művelőire fókuszálhatja a szakmánk iránt érdeklődő emberek figyelmét. Az ötlet Gyucha Attila korábbi elnökségi tagunk fejéből pattant ki, amit azután Lassányi Gábor,

Fémkeresőzés a „Régészet Napja 2018” budapesti rendezvényén

Mérai Dóra és Király Ágnes szervezett működő, az egész országot átfogó eseménnyé.

Idén május 26-án immáron ötödször rendeztük meg a „Régészet Napját”, amelyhez 27 város 52 intézménye csatlakozott. Az ez évi tematika a „Szerepek, sorsok, életek: az ezerarcú ember” címet kapta.

Ebben az évben kicsit változtattunk a rendezvényünkön: a „Régészet Napja” történetében először a fővárosi intézmények közös, egész napos programot tartottak, melynek a Magyar Tudományos Akadémia új épülete, a Humán Tudományok Kutatóháza adott otthont. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem, a Budapesti Történeti Múzeum, a Budavári Kft., a Magyar Nemzeti Múzeum, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem, valamint a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Régészeti Intézete által szervezett központi rendezvényen hét helyszínen előadások, vetítések, kézműves és hagyományörző bemutatók, könyvvásár, hi-tech régészeti műszerbemutató és tárgysimogató várták a látogatókat. A számtalan előadás és interaktív program között varázslókkal, rabszolgákkal és akár egy kitépelt nyelvű nimfával is találkozhatunk az érdeklődők, de Árpád sírja, Gertrudis királyné halála vagy a *Trónok harca* című sorozat történelmi előképeinek nyomába is eredhettek. Fémkeresővel kincset kereshettek, drónt reptethettek, valamint fegyveres hadijátékon vehettek részt, esetleg antropológusok segítségével tanulhattak a régmúlt emberek életéről. Bízunk benne, hogy az ilyen formában idén elsőként jelentkező rendezvényt idővel megkedveli a szélesebb közönség, és a jövőben kicsit erősebb reklámmal és marketinggel egyre bővül majd az érdeklődők száma!

HR: *Mik a Magyar Régész Szövetség jövőbeni tervei?*

VSZG: Az új elnökség a korábbi MRSZ feladatait, immár hagyományos rendezvényeit megőrizve a hangsúlyt a nyilván-

A „Régészet Napja 2018” budapesti rendezvénye

nosság felé történő erőteljesebb nyitásra kívánja helyezni. Szeretnénk elkerülni szakmánk elszigetelődését, azt, hogy régészeink a tudományosság elefántcsonttoronyába húzódnak, vagy adminisztratív feladataikba, valamint megelőző feltárásaikba belefáradva elszakadjanak attól a civil közegtől, amelynek kulturális örökségét kutatják.

Továbbra is lényegesnek tartjuk a jogalkotás folyamataiban a szakmai szempontok érvényesítését, azonban legalább ilyen fontos, hogy a régészetet mint tudományt, hivatást, ugyanakkor a nemzeti örökségünk kutatásának és védelmének fontos szereplőjét minél közelebb vigyük a széles nagyközönséghez. Szeretnénk a hivatásunkat támogatni érdemes szakmaként láttatni a laikusok, gazdasági szereplők és döntéshozók körében is. A kormányzat szereplői felől biztató lépéseket is látunk: így például az MRSZ ettől az évtől jelen van az Ásatási Bizottságban, a Miniszterelnökség pedig az idei „Régészet Napja” rendezvényt jelentősebb összeggel támogatta.

Idén ősszel konferenciát szervezünk, ahol a magyar örökségvédelem elmúlt 25 évének sikereit és kudarcait szeretnénk számba venni. Emellett egy olyan szakmai, tudományos fórumot is tervezünk, amely azzal az égető problémával foglalkozna, hogy mit kezdjünk a több tízezer tárgyat tartalmazó, nagy leletszériákkal: hogyan lehet az ilyen típusú, „megaleletanyagokat” feldolgozni, milyen módszerekkel érdemes restaurálni, szelektálni és értelmezni őket.

Az egyik legfontosabb újításunk az a terv, hogy 2019-től minden évben egy kollégánknak az „Év Régésze”, illetve ezzel párhuzamosan egy szakmán kívüli, civil szereplőnek az „Év Leletbejelentője” címet adjuk ki, természetesen széles körű sajtónyilvánosságot biztosítva az eseménynek.

